

KARLSTADS KOMMUN

Barn- och ungdomsförvaltningen

Karlstad 2006-11-20

Mats Tallnäs, 070-7282794

mats.tallnas@karlstad.se

Hur lär ungdomar?

Samverkan grundskola – gymnasieskola inom Karlstads gymnasierregion

Läsåret 2000/2001 startade ett projekt med titeln *Hur lär ungdomar? Samverkan grundskola – gymnasieskola inom Karlstads gymnasierregion*. Projektet var ett samarbetsprojekt med kranskommunerna Forshaga, Grums, Hammarö och Kil med syftet att öka samverkan mellan grundskola och gymnasieskola i regionen. Ett sådant samarbete hade funnits sedan flera år, men man ville öka effektiviteten i arbetet och optimera resultat och lärande av detta samarbete.

Nedanstående beskrivning är hämtad från dokumentation om projektet gjord av Annika Davidsson, samordnare, samt Jan Stumle och Gun Johansson, processledare. Den har varvats med egna tillägg efter intervjuer med Jan och Gun och är skriven med fokus på matematikdelen.

Bakgrund

I januari 1999 antog barn- och ungdomsnämnden och gymnasienämnden i Karlstad nya skolplaner där samverkan mellan grundskola och gymnasieskola var prioriterade mål. Sedan åtskilliga år hade de bägge förvaltningarna tagit på sitt ansvar att samla gymnasierregionens skolledare till regelbundna möten. På dessa möten dryftades gemensamma frågor som till exempel att göra övergången mellan de båda skolformerna så smidig som möjlig, att få lärare i grundskolans senare år och lärare på gymnasiet att på olika sätt närma sig varandra i synsätt på eleverna och deras lärande samt på betyg och betygskriterier. Eleverna upplevde inte alltid att gymnasieskolan tog vid där grundskolan slutade, utan i stället startade där man tyckte att grundskolan borde ha slutat. Diskussioner hade förts i rektorsgruppen om svårigheter att prioritera dessa frågor.

Mötesarenor för lärare i de båda skolformerna hade de senaste åren skapats och samordnats till en arbetsdag per läsår. Modellen hade sitt ursprung i det så kallade NOT-projektet, där lärare från hela regionen samlades för att diskutera hur man kunde öka intresset hos eleverna, främst flickorna, för naturvetenskapliga ämnen och teknik. Dessa dagar följdes av gemensamma arbetsdagar där lärare från olika ämneskategorier träffades och informerade varandra om sitt arbete och sina arbetsplaner. Många lärare förberedde dagen genom besök i undervisningen på motpartens skola. Grupper fanns även i engelska, moderna språk och svenska. Dagarna resulterade i dokumentation, som sedan varit underlag för diskussioner i ämnesgrupper och arbetslag på den egna skolan. Arbetsdagarna planerades av referensgrupper med representation från båda skolformerna och från skolorna i regionen.

1999 inleddes en kraftsamling kring de tre behörighetsgivande ämnena engelska, matematik och svenska. Önskemål från rektorer och lärare framfördes om att man på motsvarande sätt skulle arbeta med moderna språk, bland annat med tanke på de nya kursplanerna.

Lärarna hade lärt känna varandra och fått större kunskap om arbetssätt och innehåll i varandras undervisning. Skolledarna upplevde att arbetet befann sig på en "göra-nivå" och de ville förflytta arbetet till en reflekterande nivå med kontinuerligt lärande i den vardagliga verksamheten. Skolledarna ville att deltagarna skulle komma till beslut om överenskommelser som satte spår i undervisningen. Med projektet *Hur lär ungdomar? Samverkan grundskola – gymnasieskola i gymnasierregionen* skulle arbetet intensifieras.

Projektets målbeskrivning

Att skapa en för den enskilde eleven sammanhållen pedagogisk linje mellan grundskola och gymnasieskola och därmed skapa förutsättningar för ett livslångt lärande.

Delmål

- att skapa en mer gemensam syn på lärande och kunskap, där hänsyn tas till ungdomars möjligheter att påverka undervisningen och sitt eget lärande utifrån gällande styrdokument
- att skapa större likvärdighet i bedömningen av elevernas arbete inom regionens grundskolor och gymnasieskolor (undervisningsmål och betygskriterier) när det gäller i första hand engelska, matematik, moderna språk och svenska
- att inom dessa ämnen skapa kontinuitet och progression för att underlätta övergången mellan grundskola och gymnasieskola i regionen så att alla elever kan mötas på den nivå de befinner sig
- att mellan de båda skolformerna skapa kunskap och förståelse för uppdrag och krav enligt styrdokumentet.

I 2001 års ansökan om stöd från Skolverket utökades delmålen med följande:

- att öka elevernas delaktighet i projektet.

Ansökan

Från Skolverket söktes stöd till kompetensutveckling och medel beviljades för projektet i tre omgångar, från februari 1999 till maj 2003.

Projektet skulle vara treårigt och i ansökningarna betonades vikten av långsiktighet i arbetet. I den första ansökan betonades att avsikten med projektet var att det skulle implementeras och så småningom institutionaliseras i ordinarie verksamhet.

Organisationen

Projektet omfattade fem kommuner med femton skolor med elever i år 7-9 och fem gymnasieskolor med olika profil och kultur.

Projektledningen bestod av en anställd på barn- och ungdomsförvaltningen samt en anställd på gymnasieförvaltningen i Karlstad. Ett antal processledare gavs viss tid att driva det konkreta arbetet. Processledarna representerar dels de två skolformerna, dels fyra ämnen/ämnesgrupper: engelska, moderna språk, matematik och svenska. Till varje ämnesgrupp knöts en skolledare från de olika skolformerna.

Genomförande (matematikdelen)

En projektgrupp bestående av två processledare, två rektorer och ytterligare två lärare träffades två gånger per termin. Processledarna hade i sina tjänster tjugo procent, en arbetsdag per vecka, till arbetet med *Hur lär ungdomar?* Varje termin kallade processledarna samman till så kallade referensgruppsmöten med representanter från samtliga grundskolor och gymnasieskolor i Karlstads gymnasierregion. Processledarna har lett referensgruppsmöten och tillsammans med referensgruppen planerat och fastställt verksamheten för läsåret.

Efter projekttidens slut i maj 2003 beslutade barn- och ungdomsförvaltningen och Karlstads-Hamarö gymnasieförvaltning att permanenta verksamheten i så motto att man budgeterade för varsina fyra processledare på tjugo procent.

Vid en utvärdering i maj 2003 beslutades att det positiva utvecklingsarbete som pågick i referensgrupperna skulle spridas med hjälp av så kallade lärande samtal. Under våren 2004 gick alla processledarna en kurs på Karlstads universitet, där Hans-Åke Scherp och Gun-Britt Scherp presenterade sina modeller av erfarenhetsbaserade, djupgående samtal. Höstterminen 2004 startade processledarna arbetet med lärgrupper och lärande samtal som en arbetsmetod i referensgrupperna. Lärgrupperna träffades två gånger per termin och deras arbete har inneburit att två nya projekt startat. Ett där elever i år 9 ges möjlighet att läsa gymnasiematematik och ett där aktiviteter samlats i ett antal pärmar som skall spridas på skolorna.

Vid referensgruppens möten används följande struktur:

- information angående fortbildning/kurser
- information om aktuell skoldebatt som rör matematiken
- uppföljning av frågor som har behandlats tidigare
- diskussion i smågrupper
- sammanfattning av diskussionen.

Några exempel på vad som har gjorts:

- För att få en bild av den matematikundervisning som sker i skolorna i Karlstads gymnasierregion, ägnade processledarna i matematik en hel del tid i början till att besöka skolor för att möta lärare och elever. Här framkom att läraren samt elevens ansvarstagande och självförtroende har störst betydelse för hur eleven utvecklas.
- Ett dokument med nödvändiga och önskvärda kunskaper i matematik har tagits fram och är ett aktivt dokument på många skolor.
- Erfarenhetsutbyte kring laborativa inslag på matematiklektionerna.
- Föreläsningar och studiebesök (Besök på NCM och matteskolan Logos med Sten Rydh, besök av Krister Larsson, Per Berggren, Maria Lindroth, Eva-Stina Källgården, ...).
- Diskussioner om betyg och bedömning (PRIM-gruppens video, bedömning av lösningar m h a matris).

Lärdomar

Nätverket är ett bra sätt att få kontakt med skolorna när information skall ut eller när man behöver skolornas synpunkter på något. Även kontakten mellan skolorna underlättas eftersom man känner någon på de andra skolorna.

Som alltid är tiden en begränsande faktor. Deltagarna har inte fått extra tid vilket gjort det svårt att hinna med allt. Som en följd av detta har lärgrupperna avslutats.

Det har ibland upplevts svårt att sprida det som gjorts ut på skolorna. På en del skolor saknas naturliga tillfällen för referensgruppens medlemmar att föra vidare det som gjorts.

Fortsättningen

Vid en utvecklingskonferens den 14 september 2006 samlades samordnare, ämnesrektorer och processledare för att planera inriktningen för det fortsatta arbetet. Vid konferensen gjordes bland annat en tydlig ansvarsfördelning för det fortsatta arbetet.

De allmänna inriktningsmål som togs fram för samverkansarbetet mellan grundskola och gymnasieskola har brutits ner av matematikgruppen till följande:

1. att genomföra fyra referensgruppsmöten under läsåret
2. att låta referensgruppens medlemmar presentera och genomföra en diskussionsuppgift på sina respektive skolor

3. att försöka få referensgruppens medlemmar att lägga ämneskonferenserna på skolorna i anslutning till referensgruppsmöten för att kunna sprida information
4. att vidareutveckla "Nödvändiga och önskvärda kunskaper i matematik" någon gång under läsåret
5. att diskutera och tolka värdeord i styrdokumentet, till exempel kunna, känna till, ...
6. att diskutera provsituationen och utformningen av prov
7. föreslå att A-kursprojektet förlängs ett år.

Kontaktpersoner

Processledarna i matematik

Gun Johansson gun.johansson@karlstad.se

Jan Stumle jan.stumle@karlstad.se